

Enkele bullets over Tata

(Roel Beetsma, UvA, 29/1/2025)

Algemeen:

- Wereldwijde staalmarkt voor staal wordt gekenmerkt door overproductie
- Cyclische factoren (zwakke Chinese economie) spelen een rol, maar overheidssteun nationale staalindustrie in verschillende landen speelt ook een rol
- Zelfs zonder de kosten van vergroening en eventuele compensaties voor of maatregelen tegen gezondheidsschade lijkt een individuele staalproducent niet levensvatbaar – Tata zit nu al in zwaar weer
- Moet onze overheid meegaan in de subsidierace van andere landen? De subsidies kunnen voor andere doeleinden gebruikt worden en de levensvatbaarheid van een bedrijf zal met subsidies niet groter worden. Sterker: zolang andere landen hun staalindustrie blijven steunen met subsidies, zal er wellicht een permanente stroom van subsidie naar Tata toe moeten om het bedrijf in de lucht te houden.
- Het behoud van banen is geen valide argument, zeker niet in een krappe arbeidsmarkt.
- De tekorten aan technisch personeel zijn extra groot en dit is juist het personeel waar bedrijven elders om staan te springen, bijvoorbeeld voor de verdere elektrificatie van Nederland.
- Het moet niet gaan om baan zekerheid, maar om werk zekerheid. Investeren in vaardigheden en kennis tijdens iemands werkzame leven is een veel duurzamere investering.
- Hier dringt zich ook de vergelijking tussen hoe de V.S. en Europa de Covid-19 crisis hebben aangepakt. Europa heeft bedrijven middelen gegeven om werknemer in dienst te houden, terwijl de V.S. gezinnen financieel heeft ondersteund en daarmee de vraag heeft gestimuleerd.
- Het gevolg: in de V.S. hebben grote groepen werknemers een switch gemaakt van zwakke bedrijven en sectoren naar sterke bedrijven en sectoren, waardoor de bijdrage aan de economie van zulke werknemers omhoog is gegaan. In Europa hebben we zwakke bedrijven in de lucht gehouden en werknemers op plekken laten zitten waar de bijdrage aan de economie laag is.
- Met steun aan Tata dreigt een soortgelijk iets.

- o Voorts 1: zolang Tata denkt dat de overheid over de brug komt, zal het investeringen achterwege laten, om de rekening nog meer bij de overheid te kunnen leggen.
- o Voorts 2: Het vergrote deel van de productie van Tata IJmuiden is voor de export. Daarmee profiteren bijvoorbeeld de Duitse autofabrikanten van de Nederlandse miljardensubsidies.
- Tenslotte, eerdere staatssteunepisodes zijn tot nu toe altijd (voor zover ik weet) op een mislukking uitgelopen, denk aan scheepbouw in verleden en Fokker. Er is geen enkele reden waarom dit in nieuwe gevallen beter zou gaan.

Strategische autonomie:

- Tata draagt bij aan strategische autonomie van Europese industrie, maar de rekening hiervan zou in Nederland neergelegd worden, ten bate van iedereen in Europa
- Echter, het vraagstuk van strategische autonomie kan Nederland niet alleen beantwoorden, dat moet in Europees verband gebeuren: op welke technologische / industriële activiteiten zet Europa in, en waar?
- Meer specifiek: waarom moet Nederland zorgen voor de Europese strategische autonomie als geologische en klimatologische omstandigheden het goedkoper maken dat elders te doen? De uiteindelijk nodige groene stroom is veel goedkoper te leveren door landen als Spanje en Zweden – dus zijn zij een economisch veel zinniger locatie voor staalproductie.

Vergroening van Tata:

- Binnen de industrie zijn de basischemie, kunstmest en basisstaal (Tata) tezamen goed voor slechts een zeer klein deel van de omzet. Daarvoor hebben ze wel het overgrote deel van de industriële energievraag nodig.
- Met andere woorden: het grootste deel van ons “CO2-budget” wordt opgebruikt door een beperkte groep van bedrijven die samen slechts een geringe bijdrage aan onze economie leveren
- Als deze bedrijven vergroenen zal dit een zeer groot deel van de groene stroom (of eventueel groen waterstof) die wij produceren opsouperen. Deze groene stroom is niet

beschikbaar voor huishoudens of andere bedrijven met een veel hogere economische bijdrage per verbruikt kilowattuur.

- Daar komt bij: de gigantische hoeveelheden elektriciteit die bedrijven als Tata nodig zullen hebben, zullen de congestie op het electriciteitsnetwerken aanzienlijk verergeren, waardoor andere bedrijven niet kunnen uitbreiden en nieuwe bedrijven niet kunnen starten.
- Tata zal niet alleen miljarden in de komende jaren nodig hebben om te vergroenen, maar zal daarna waarschijnlijk permanent nieuwe overheidssteun nodig hebben om de concurrentie te kunnen volhouden met groene staalproducenten landen als Spanje en Zweden waar groene energie aanzienlijk goedkoper is.
- Dat onze economie duurzaam en groen moet worden gemaakt staat vast, maar de middelen voor de vergroening kunnen beter ingezet worden voor bijvoorbeeld de maakindustrie in Nederland die niet energie-intensief is.

Vervuiling, gezondheid en garanties:

- Vroeg of laat zal de bodem gesaneerd moeten worden, voor de gezondheid van de omwonenden en/of omdat er op die plek andere activiteiten gaan plaatsvinden. Overheidssteun en voortzetting van de activiteiten van Tata over, zeg, de komende 10 jaar doen daar niets aan af. De bodem blijft even vervuild (of de vervuiling neemt toe.) De rekening zal vroeg of laat komen en vermoedelijk zal die voor de Nederlandse belastingbetaler zijn (zie volgende bullet).
- Vraag is waarom de Nederlandse belastingbetaler de rekening van de vervuiling door Tata zou moeten betalen – Tata zal waarschijnlijk zijn dochter in IJmuiden liever failliet laten gaan als het de rekening van de vervuiling moet betalen. Dit is echter een vraag voor juristen die hier meer inzicht in hebben.
- Wat zijn afspraken met Tata over werkgelegenheid en andere zaken waard? Waarschijnlijk niet veel: als de rekening te hoog oploopt, laat Tata India zijn dochter in IJmuiden liever failliet gaan.
- Mocht Tata zijn activiteiten niet meer kunnen handhaven in IJmuiden dan kan de beschikbare ruimte, na schoonmaken, voor andere hoogwaardige economische activiteiten, wonen, etc. beschikbaar worden gemaakt. Het gaat om veel ruimte op een plek (dichtbij Amsterdam) waar grond schaars en duur is.